Št. 12. V Gorici, v torek dne 29. januvarja 1907. Tečaj XXXVII.

Izhaja trikrat na teden, in sicer v torek, četrtek in soboto ob 4. uri popoldne ter stane po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:
vse leto . . . . . 15 K
pol leta . . . . . 10 »
četrt leta . . . . . 5 »
Posamične številke stanejo 10 vin.
„SOČA“ ima naslednje izredne priloge: Ob novem letu „Kažipot po Goriškem in Gradiščanskem“ in „Kažipot po Ljubljani in kranjskih mestih“, dalje dvakrat v letu „Vozni red železnic, parnikov in poštnih zvez“ ter mesečno prilogo „Slovenski Tehnik“.
Naročnino sprejema upravništvo v Gosposki ulici štev. 7 I. nadstr. v »Goriški Tiskarni« A. Gabršček.
Na naročila brez doposlane naročnine se ne oziramo.
Oglasi in poslanice se računijo po Petit-vrstah če tiskano 1-krat 16 v, 2-krat 14 v, 3-krat 12 v vsaka vrsta. Večkrat po dogodbi. Večje črke po prostoru. — Reklame in spisi v uredniškem delu 30 v vrsta. Za obliko in vsebino oglasov odklanjamo vsako odgovornost.

SOČA

»Vse za narod, svobodo in napredek!« *Dr. K. Lavrič.*

Uredništvo
se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nad tr. Z urednikom je mogoče govoriti vsak dan od 8. do 12. dopoludne ter od 2. do 5. popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. dopoludne. Upravništvo se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v I. nadstr. na levo v tiskarni.
Naročnino in oglase je plačati loco Gorica.
Dopisi naj se pošiljajo le uredništvu.
Naročnina, reklamacije in druge reči, katere ne spadajo v delokrog uredništva, naj se pošiljajo le upravništvu.
„PRIMOREC“ izhaja neodvisno od »Soče« vsak petek in stane vse leto 3 K 20 h ali gld. 1·60.
»Soča« in »Primorec« se prodajata v Gorici v naših knjigarnah in teh-le tobakarnah: Schwarz v Šolski ul., Jellersitz v Nunski ul., Ter. Leban na tekališču Jos Verdi, Peter Krebelj v Kapucinski ulici, I. Bajt v pokopališčni ulici, I. Matiussi v ulici Formica, I. Hovański v Korenski ulici št. 22; v Trstu v tobakarni Lavrenčič na trgu della Caserma.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici. — Telefon št. 83. — »Gor. Tiskarna« A. Gabršček (odgov. Iv. Meljavec) tiska in zal.

Shod zaupnikov „narodno-napredne stranke“.

(Dalje.)

Poročevalec **R. Konjedic.**

Točka 8. našega programa je z ozirom na naše razmere v deželi tudi jako važna ter za naš nadaljni narodnogospodarski razvoj naravnost odločilnega pomena.

Krepka in svobodna narodna trgovina je predpogoj nadaljnemu razvitku nas Slovencev na Goriškem, ker ne le, da si utrdimo s to svoje gospodarsko posest — ampak po tej moremo doseči tiste cilje, za kojimi stremimo, in ako razmotrivamo razvoj drugih narodnosti, razvidimo: da so iste dosegle višino mogočnosti takrat, ko je njih trgovina in obrt najbolje uspevala. — Mi goriški Slovenci imamo pa še posebne razloge posvečati vso pozornost na našo komaj razvijajočo se trgovino, ker le oprti na to zamoremo otresti se jarma, ki nas vže stoletja žuli, in ki je omogočile, — ker v rokah naših narodnih nasprotnikov, — da še danes nimamo ni v deželi ni v državi tistega zastopstva, ki nam po številu in davčnej sili pritiče.

V prvi vrsti naj toraj naglašam, da naša stranka polaga veliko važnost na krepko in svobodno trgovino, obrt in lastno industrijo, ker bi naš narod — ob glavnej prometnej zvezi vsega severa z obmorskimi in prekmorskimi deželami ostal vedno le trpin na svojej grudi, — ako se ne bode začasa in z vso silo zavzel za trgovino ter si s tem olajšal bednega stanja. — Nočem s tem podcenjevati važnosti našega kmetovalca — nasprotno! — a uvaževati nam je — da še tako agrarne države podpirajo z vsemi sredstvi svojo trgovino in industrijo. — Ne bodem sanjaril o svetovnej trgovini v pravem pomenu besede — čeprav bi nas lega naše dežele v to oprav̌evala, ker smo ob enej najvažnejših svetovnih železnic, v neposredni bližini morja; pred očmi imam v prvej vrsti našo domačo trgovino, ki vže stoletja bogato preživlja neroj naših narodnih nasprotnikov, ki so v mestu in deloma poslovenjeni po deželi.

Vže leta 1900. po ustanovitvi narodno-napredne stranke smo pričeli iz Gorice boj proti hegemoniji tujerodcev te stroke v našej deželi; boj, ki je imel sicer nekaj vspeha, ki pa nam še zdavno ne more in ne sme zadostovati. — Mi potrebujemo organizacije in skupnega nastopa in ker nimamo v „Trg. in obrtnej“ zbornici, ki je v prvej vrsti poklicana, da čuva naše interese, nikakega zastopstva, moramo se zbirati krog našega trg. obrt. društva, dokler ne podremo tiste trdnjave, ki nam brani gospodarstvo na našej zemlji! — Dolžnost vsakega Slovenca je, da z vsemi silami dela na to, da se naša trgovina osvobodi in okrepi, ker le v tej vidim veliki del našega gospodarskega in narodnega napredka. Vsak pomislek bi bil neumesten, ker trgovina je bila in bo, dokler bo stal svet, v tej ali onej obliki, in ako si je ne osvojimo mi, imeli jo bode še nadalje tujci v rokah ter nas bodo tepli z bičem, ki ga spletajo iz naših kož.

Še veliko večjo važnost pa polagam na našo obrt in industrijo. Domača obrt je bila razvita v našej deželi od pamtiveka in proizvajalo se je pri nas vse od tkanin do žebljev; le malo ali pa nič so kupovali naši predniki od sosedov. Toda razvijajoča se tuja obrt s strojevnim obratom čedalje bolj uničuje našo domačo obrt in naše ljudstvo čedalje bolj sega po tujih izdelkih; mnogokrat opravičeno, mnogokrat tudi ne. Nočem tu rekriminirati, ampak hočem samo konstatirati, da tako razmerje pomenja velik deficit v našej narodno-gospodarskej bilanci; zato moramo posvečati vso pozornost razvoju obrti v domačih rokah že zategadel, da pokrijemo sami svoje potrebe, da ostane denar v deželi; delati pa moramo z vsemi sredstvi na to, da isto povzdignemo do tolike stopinje, da stopimo v konkurenčni boj z drugimi narodnostmi ter izvažamo naše izdelke na ptuje trge, in na takšen način priskrbimo svojim sodelavcem boljši zaslužek in blagostanje v deželi. V tem pogledu pojavljajo se med Slovenci prvi poskusi, in vsakega rodoljuba srčna želja mora biti: da poskusi ne prihajajo prepozno. — Velika lastna industrija mora biti naš najvišji gospodarski cilj, kajti ta je mogočna sila, ki daje narodu gospodarsko moč, koje ne podere vsak vihar, in daje tudi politično moč in veljavo v vrsti ostalih narodov.

Načrt programa nam tudi določeno kaže pot, ki naj nas privede do lastne industrije, in ta je: Združevanje domačega kapitala in izkoriščanje vodnih sil, ki se nahajajo v deželi tako, da se v deželi tudi porabijo, vse to pa naj bi pospeševala tudi skrb za dobavo cenejega kredita. — In v tem pogledu se je do danes veliko premalo storilo! Ogromne svote denarja, ki se zbirajo v raznih domačih denarnih zavodih, gredo večinoma v ptuje kraje, ali služijo našim nasprotnikom, ki si jih znajo po raznih potih pridobiti, ter je skrajni čas, da se v tem pogledu od strani merodajnih faktorjev najresneje razmišlja. — Tudi potom deželnega zakonodajstva bi se lahko mnogo storilo, ali vsaj toliko, kolikor se stori za naše italijanske sodeželane. Po deželnih zakonih se more urediti poraba prirodnih sil, v prvej vrsti vodnih sil, le za velika podjetja v deželi sami, — in mogoče je tudi sodelovanje deželnega zakonodajstva za dobavo cenejega ali celo od države brezobrestnega posojila, — tudi ima država med nami ogromnih latifundij z velikanskimi gozdovi, in naša naloga bode, da se potegnemo za naše obrtnike, ki naj po dostojnih cenah dobavajo iz istih prvotni materijal, ne pa da se isti sedaj izvaža brez našega posredovanja v inozemstvo, kjer se naši gospodarski in narodni nasprotniki ž njimi okoriščajo in bogatijo. Dosedaj se je v tem pogledu še malo storilo, toda novi časi nas bodo prisilili, da se okoristimo z modernim zakonodajstvom.

V podporo tej točki naj navedem slučaj, da je par dni potem, ko smo imeli vže sestavljen načrt programa, bil stavljen v dež. zboru koroškem podoben predlog, ki zahteva izkoriščanje in ohranitev domačih prirodnih sil v deželi ob podpori deželnega zakonodajstva.

Z ozirom na navedene težkoče, ki so nas ovirale v razvoju lastne industrije, upoštevaje neopravičeno ter neutemeljeno nezaupnost, ki jo še danes imajo naši posedujoči krogi napram lastnej industriji, izvzemši nekaj častnih izjem, zahteva načrt našega programa — izpopolnitev našega zadružništva, ker smatramo danes to kot najboljšo pot za dosego postavljenega si cilja. Vzor naš so take obrtne zadruge, ki družijo obrtnike iste stroke v veliko celoto, katera more dvigniti obrt do višine moderne industrije. Za vzgled postavljamo n. pr. Mizarsko zadrugo v Solkanu, ki je postala vže lepo in veliko industrijsko podjetje, koja se pa še vedno razširja.

Neobhodno potrebna pa je tudi splošna in strokovna izobrazba po napredujočih razmerah časa, ako hočemo še bolj pospešiti razvoj trgovine, obrti in industrije. Brez popolne izobrazbe, brez posebne izurjenosti in samozavesti v samega sebe ne more biti v tolikej meri tiste podjetnosti, tiste srčnosti, ki nam je potrebna, ako hočemo vstvarjati nova podjetja v deželi, oziroma izpopolniti in razširiti vže obstoječa. Koliko krasnih načrtov splava, ker ni ljudi, ki bi imeli dovolj znanja, dovolj poguma in zaupanja v samega sebe. Zato moramo delovati z vsemi silami na to, da dobimo dovolj dobrih trgovskih in strokovnih šol — in seveda tudi vse ostalo šolstvo tako, da bo skrbelo v najviši meri tudi za splošno izobrazbo slov. sinov in hčera.

Razvoj trgovine in obrtnije na Goriškem v slovenskih rokah pa je velike važn ti za ves narod tudi radi tistega vpliva, ki ga imata ta dva stanova v deželi po „Trg. obrt. zbornici“ in po deželnem zboru. Imenovana zbornica sama je vže tako važna korporacija v deželi, ona tako živo posega v interese slovenskega ljudstva, da moremo priti Slovenci potom iste do odločujoče veljave v deželi. Koliko dobrega bi ta zbornica lahko naredila tudi na slovenskih tleh, kakor siplje doslej s polnimi rokami med Italijane; Slovence pozna le pri dokladah, ki jih moramo plačevati. Z našim denarjem nas tepe, nas tlači, kjer le more. Če pa pridemo enkrat Slovenci tu do veljave, ki nam pritiče, bo zbornica lahko izborno sodelovala pri razvoju naše trgovine, obrti, lastne industrije in strokovne izobrazbe. Do tega pridemo pa le z organizacijo trgovskega in obrtnega stanu.

Po trgovski in obrtni zbornici pa imata ta dva stanova odločujoči vpliv v deželnem zboru in odboru, odločujeta naravnost v deželnem zboru in odboru. Zbornica voli dva poslanca v deželni zbor ter daje tako italijansko-

Dvajset let pozneje.

Nadaljevanje
„Treh mušketirjev“.
Francoski spisal:
ALEXANDRE DUMAS.

(Dalje.)

— Res je, odvrne Mazarin, kardinal je bil zelo političen človek, in prav zaradi tega je bil toliko vzvišen nad menoj, zakaj jaz sem priprost človek, brez vseh zvijač; odkritosrčen sem, kot pravi Francoz, in to mi škoduje.

Rochefort se je ugriznil v ustnico, da se ni zasmejal.

— Torej naj končam. Jaz potrebujem prijateljev, zvestih služabnikov; če pravim, da jaz potrebujem, hočem s tem reči: kraljica potrebuje. Jaz delam samo to, kar mi veleva kraljica, razumete prav? to ni tako kot pri kardinalu Richelieu-ju, ki je delal vse po svoji glavi. In tako tudi ne bom nikdar velik mož, kakršen je bil on; za to sem pa dober človek, gospod Rochefort, in nadejam se, da vam to dokažem.

Rochefort je poznal ta priliznjeni glas, skozi katerega se je od časa do časa čulo sikanje, podobno kačjemu.

— Jaz vam prav rad verjamem, Monseigneur, je dejal, dasi imam, kar se tiče moje osebe, malo dokazov za dobrodušnost, o kateri govori Vaša Eminenca. Ne zabite, Monseigneur, je pristavil, vidé, kako skuša minister prikriti svojo vznemirjenost, ne zabite, da sem že pet let na Bastilli in da nobena stvar tako ne potemni misli, nego če gleda človek svet skozi omreženo okno ječe.

— Ah! gospod Rochefort, rekel sem vam že, da nisem jaz nič odgovoren za vaš zapor. Kraljica, — ženska jeza in jeza princezinje, kaj hočete! toda to mine, kakor je prišlo, in človek ne misli več...

— O, vem, Monseigneur, da ona ne misli več na to, ona, ki je preživela pet let v Kraljevi palači, sredi veselic in dvorjanov; toda jaz, ki sem jih preživel na Bastilli...

— Eh, moj bog! Kaj mislite, gospod Rochefort, da je Kraljeva palača res tako prijetno bivališče? Pojdite no! Imeli smo tam tudi mi svoje težave, zagotavljam vas. Toda ne govorimo več o tem. Jaz igram očitno igro, kakor vedno. Torej, gospod Rochefort, ali ste naš?

— Razumeli boste, Monseigneur, in ne boste se čudili, da nisem o ničemur poučen. Na Bastilli se govori o politiki samo z vojaki in ječarji, in ne morete si misliti, Monseigneur, kako malo vedo ti ljudje o stvareh, ki se gode. Jaz pripadam še vedno h gospodu Bassompierru... Saj je še vedno jeden izmed sedemnajsterih seniorjev?

— Mrtev je, gospod, in to je velika izguba. Bil je udan kraljici, in udani možje so redki.

— Pri moji veri! verjamem! pravi Rochefort; kadar jih imate kaj, jih pošljete na Bastillo.

— Toda povejte mi vendar, pravi Mazarin, po čem se spozna udanost.

— Po dejanjih, odvrne Rochefort.

— Ah! da, dejanja! pravi minister premišljevaje; toda kje dobiti može dejanja?

Rochefort je dvignil glavo pokoncu.

— Vedno se najdejo, Monseigneur, samo vi slabo iščete.

— Slabo iščem! kaj hočete reči s tem, gospod Rochefort? Dajte, poučite me. Vi ste se morali pač mnogo naučiti v prijateljstvu s pokojnim kardinalom. Ah! to je bil velik mož!

— Monseigneur, ali bi vas spravil v slabo voljo, ko bi vam malo pridigal?

— Nikakor ne! Saj dobro veste, meni lahko vse rečete. Jaz želim, da bi me ljudje ljubili, in ne da bi se me bali.

— No torej, Monseigneur! v moji celici je zapisan z ostrim koncem ključa na steni pregovor.

— Kateri pregovor je to? vpraša Mazarin.

— Čujte ga, Monseigneur: »Kakršen gospod«...

— Poznam ga: »takšen hlapec«.

— Ne: »takšen služabnik«. To je mala izpremenba, ki so jo uvedli v svoje posebno zadoščenje oni udani ljudje, o katerih sem vam ravnokar govoril.

— No prav! Kaj pomeni ta pregovor?

— Pomeni pa, da si je znal gospod Richelieu poiskati udanih služabnikov, in to na ducate.

— On, po katerem so se stezala vsa bodala! on, ki je prebil svoje življenje s tem, da je pariral udarce, ki so mu bili namenjeni!

— Toda pariral jih je slednjič, in vendar so bili to silni udarci. Če je imel hude sovražnike, je imel pač tudi dobre prijatelje.

— Ali to je vendar vse, kar jaz zahtevam!

(Dalje pride.)

furlanski tretjini prebivalstva jednega poslanca več, nego jih imamo Slovenci. Ako pa pridemo Slovenci na površje v zbornici, bomo imeli mi dva poslanca več in bodemo zamogli vse drugače poskrbeti, da se bo iz deželne hiše pravično rezal kruh slovenskemu prebivalstvu na sploh, posebno pa, da se ne bodo godile tako kričeče krivice slov. obrtnikom in trgovcem v deželi pri oddaji deželnih zgradb in dobav, koje je pa v glavnem zakrivila brezbrižnost slovenskih deželnih odbornikov, ter si pridržujem o svojem času še prav obširno in javno o tej točki razpravljati.

Po izjavah, ki prihajajo z visokih mest, ostane v deželnih zborih zastopstvo interesov, kakor doslej — in to tudi tedaj, ako se volilna pravica razširi, mi pa ne maramo šele čakati, da bo kedaj deželni zbor goriški, kakoršen je sedaj, razgnan s silo morebitnega oktroiranja drugačnega volilnega reda, marveč hočemo, da dosežemo tu večino tudi po dosedanjem volilnem redu. To se pa zgodi le po trgovcih in obrtnikih.

In ko se to zgodi, tedaj bodo blagrovali tiste srečne čase vsi sloji našega naroda. Delo pa, ki ga imamo pred seboj, je ogromno ter zahteva vso našo enerzijo; naj nas pa ne straši: ne z zavihanimi rokavi, pesti v žepu, ampak z železno roko ter uma svitlim mečem na delo. Življenje je boj, a le v boju je zmaga.

Prosim, da zbor zaupnikov točko 3. načrta programa soglasno sprejme.

Točka se glasi:

Stranka polaga veliko važnost na to, da zadobi slovenski narod krepko in svobodno trgovino, obrt in lastno industrijo; v to svrho bo pospeševala združevanje domačega kapitala in izkoriščanje prirodnih sil v uporabo v deželi; dobavo cenega kredita; spopolnitev obrtnega zadružništva. Skrbeti je za potrebno splošno in strokovno izobrazbo.

Sprejeto.

Poročevalec **dr. Levpušček.**

Eno najbolj kočljivih vprašanj, do katerega je naša stranka morala zavzeti določno stališče, ako hoče biti resnično ljudska, je delavsko prašanje.

To svoje stališče je pripravljalni odbor točno izrazil v 9. odstavku načrta o programu, ki se glasi:

Stranka bo podpirala delavstvo v njegovih težnjah, hoče pa, da si ohrani narodno podlago; zlasti se bo zavzemala za ureditev bolniških blagajn, za starostno in invaliditetno preskrbo delavstva ter delovala na to, da se pravično uredi razmerje mej delodajalcem in delavcem.

Naša stranka je napredna in ljudska, zato je tudi za slovensko delavstvo, ker je pa narodna in noče priti v navskrižje s temeljnim principom narodnostnim, zahteva od slovenskega delavstva, da si ohrani narodno podlago. Pod tem pogojem je vedno pripravljena podpirati delavstvo v vseh njegovih pravičnih težnjah.

Do tega stališča je bil napotjen pripravljalni odbor po sledečem razmotrivanju:

Socijalno-demokratično gibanje je simpatično našemu naprednemu mišljenju, ker sloni na eminentno napredni podlagi, ne moremo se pa strinjati ž njim, ker pobija stremljenje po napredku na narodnostni podlagi, ker vidi v narodnostni ideji najmočnejšo oviro na svoji revolucijonarni poti.

One narodnosti, ki so se nacijonalno izživele, se lahko udajo socijalnemu demokratizmu, ker ga lahko smatrajo kot nadaljno stopinjo v svoji naravni evoluciji.

A mi Slovenci, katerim stojijo sovražno nasproti one narodnosti, ki so davno site belega kruha nacijonalizma, mi Slovenci, katerim je taisti beli kruh sicer zajamčen po temeljnih državnih zakonih, a se moramo do skrajnosti boriti za vsako drobtinico, katerim niti bore ljudske šole nočejo priznati v Gorici, — mi ne smemo zabresti v socijalno-demokratično strujo, kjer bi tam brezpogojno našli žalostno narodno smrt.

Ako nam je že namenjena v bodočnosti ona sreča, o kateri sanjajo socijalni demokrati, hočemo priti do nje naravnim potom, po stopnici narodnostne ideje naprej na lestvi razvoja do nastopne stopnice. Tudi tako pridemo naprej, če tudi počasneje, a vsaj zdravih kostij.

Kakor se ne moremo strinjati s socijalnim demokratizmom, v kolikor ta zametuje narodnostno idejo, moramo z naprednega svojega stališča zavračati krščanski socijalizem, katerega življenska naloga tiči edino v tem, da pod krinko socijalizma zavaja v klerikalizem one, v katerih je delavsko gibanje komaj pričelo vzbujati stanovsko zavest.

Da iz navedenih razlogov slovenskemu delavstvu ni mesta ne v socijalno-demokratičnem, ne v krščansko-socijalnem taborju, o tem smo, upam, vsi edini.

Sicer si je slovensko delavstvo samo vzlic naporom od ene ali druge strani v svoji ogromni večini — vsaj v naši deželi ohranilo napredno narodno mišljenje. — Toda sila, ki tiči v vedno bolj prodirajoči socijalistični ideji, je pričela groziti, da omaja slednjič tudi narodnozavedne iz delavskega stanu.

Tej nevarnosti se je naša stranka morala postaviti v bran, ako si ni hotela naprtiti odgovornosti, da je sama pripomagala k ojačenju nasprotnikov. Tej nevarnosti prihaja pa v okom uspešno edino s tem, da omogoča stanovsko zavednemu narodnemu delavstvu vstop v naše vrste. To nelahko nalogo hoče naša stranka rešiti z uresničejem točke 9.

Narodno, stanovsko zavedno delavstvo stoji danes na razpotji. Prva postranska pot vodi v socijalni demokratizem, druga v krščanski socijalizem, ali — kar je isto, v klerikalizem.

Prvo in drugo mora pustiti v stran, ako hoče ostati zvesto svojim načelom, ako noče zatajiti narodne zavesti in naprednega mišljenja.

Pot, katero naj hodi, mu je jasno začrtana, in ta pot, ki je nadaljevanje dosedanje, mora dovesti narodno stanovsko zavedno delavstvo v naš tabor.

Mi vsi se nadejamo, da se pred njim ne ustavi, da ga ne bodo zadrževali navidezno opravičeni pomisleki, češ, tam so združeni njegovi stanovski protivniki, delodajalci, katerih interesi se ž njihovimi ne strinjajo.

To navskrižje je le navidezno in služi kot glavno orožje brezvestnim agitatorjem, da ž njim čimbolj na široko razdvajajo delavca od delodajalca, da ga potem tem ložje izkoriščajo v svoje osebne namene.

Vsi hrepenimo po izboljšanju gmotnega stanja, a v tem hrepenenju se ne smemo drug drugega pobijati. — Ne smemo segati po sredstvih, ki nas ločijo in šibijo, marveč treba povdarjati vse ono, kar nas druži; edino na ta način smemo upati na uspeh.

Vsak pošten prijatelj našega delavstva mora uvidevati, da gmotno blagostanje delavčevo odvisi v prvi vrsti od prospevajočega delodajalca! Slovenskih delodajalcev je v naši deželi razmerno malo in po večini malih, in ti že itak imajo težko borbo z mnogoštevilnejmi in jačjimi delodajalci drugih narodnostij, tako, da se le težavno vzdržujejo na površju. — Prospevajoč delodajalec edini zamore vstvariti delavcu ugoden gmoten položaj in le gmotno dobro stoječ delodajalec mu bo krepka podpora v dosego njegovih najvitalnejših zahtev, v dosego vreditve bolniških blagajn ter starostne in invaliditetne preskrbe, kajti tudi delodajalcu ne more in ne sme biti vseeno, da-li je njegov delavec zadovoljen ali ne, in bo že v svojem lastnem interesu skrbel, da nima delavec razloga se pritoževati.

Delavec pa, kateri stavlja do delodajalca neizvršljive zahteve in jih hoče izsiliti, je sam sebi neprijatelj, ker uničuje sam sebi vir svojemu lastnemu interesu, pripomaga, da se delodajalci slednjič tesneje združijo v odpor proti delavcem, kajti prisili ga, da vidi svojega najhujšega sovražnika v delavcu, ki bi moral sicer biti njegov naraven zaveznik v boju za obstanek.

Skrajno neopravičeno je torej navskrižje mej delavcem in delodajalcem, in le brezvestnim agitacijam se imamo zahvaliti, ako je na eni ali drugi strani spoznanje te resnice postalo sila težko.

Radi tega je naša stranka, imajoča pred očmi blaginjo celokupnega našega ljudstva na Goriškem, prevzela v svoj delokrog kot jedno najvažnejših točk pravično ureditev razmerja mej delodajalcem in delavcem.

Tako neopravičeno navskrižje mej jednimi in drugimi ne sme torej delavstva ustaviti na svojem potu tik pred vstopom v naš tabor. To bi pomenjalo lastno zakrivljeno osamljenje goriškega narodnega stanovsko zavednega delavstva, kar bi bilo istovetno z naprejšnjim nevspehom vsega njegovega stremljenja, ker bi samo zase na Goriškem bilo prešibko in ne bi nikakor moglo stati na lastnih nogah.

Narodno, stanovsko zavedno delavstvo dobi svojo najnaravnejo zaslombo v naši stranki, ker se ž njim strinja v svojih temeljnih načelih, ker mu na svoji razvoja edino zmožni narodni, napredni in ljudski podlagi, s svojo čilo organizacijo poda zagotovilo tudi za njegov lastni prospeh.

Trdno zaupajoč, da delavstvo vpošteva upravičenost stališča n. n. lj. stranke, da v njem zadobi močno oporo v skupnem složnem delu, predlagam, da slavni zbor zaupnikov sprejme točko 9. neizpremenjeno.

Sprejeto. (Pride še).

„Zaupen shod" klerikalcev

v Gorici.

Tisti dan, ko je zborovala v Trgovskem Domu v Gorici hrabra četa naprednih mož iz cele dežele, so tiskali v Gregorčičevi tiskarni vabila na zaupen shod, na kateri vabi sam „ljubljenec naroda" dr. Anton Gregorčič, predsednik društva „Sloga". Ta shod gospodov duhovnikov (saj ti pridejo na shod!) se ima vršiti v četrtek 31. jan. t. l. v dvorani goriške „Central", to je v goriškem „katoliškem domu" na Tekališču Verdijevem.

Presnete skomine je moral imeti obupani „ljubljenec naroda", da je dal takoj, kakorhitro je zvedel o res lepem shodu zaupnikov narodno-napredne stranke, tiskati v svoji tiskarni vabila na zaupni shod, na kateri vabi „rodoljube" iz vse dežele. Vse hoče imeti dr. Gregorčič v Gorici, da bi mogel pokazati, da on tudi še kaj velja, da ni le prazna fraza tisti lepi naslov „ljubljenec naroda". Na shodu misli razlagati o volilni preosnovi, v čem obstoji in kakšen pomen ima za Slovence; o delovanju goriških Slovencev in njih zastopnikov na gospodarskem polju v zadnjem šestletju; o zadružništvu na Goriškem s posebnim ozirom na „Goriško zvezo"; o pripravah za bodoče državnozborske volitve in za nadaljni razvoj javnega življenja med goriškimi Slovenci.

Vstop bo dovoljen le proti vstopnici. Na shod morejo priti le taki „rodoljubi", ki so pred vsem „dobre volje", potem pa „poštenega mišljenja" po Liguorjanskih navodilih.

Volilna preosnova in dr. Gregorčič! Naj pove mož, kako grdo je opeharil v družbi s Šusteršičem goriške Slovence. Vlada sama je bila postavila za Goriško-Gradiščansko 3 poslance za Slovence in 2 za Lahe ali dr. Gregorčič je pod komando Šusteršičevo zapravil en mandat Slovencem ter se kar tebi nič meni nič odločil zato, da se da Lahom in Furlanom na Goriško-Gradiščanskem 3 poslance kot Slovencem. Njegova „zasluga" je, da bo veljal pri bodočih državnozborskih volitvah en Furlan toliko kot **dva** Slovenca. Ta človek se je v družbi s Šusteršičem **rogal** poslancu Gabrščeku, ki se je v odseku za volilno reformo energično potegnil za to, da bi se vzdržal načrt, po katerem se da goriškim Slovencem 3 poslance, Lahom pa 2, kar je edino prav. Pa roganju dr. Gregorčiča se ni čuditi, saj je pomagal kopati grob goriškim Slovencem, pomagal je pehariti Štajerce, Istro so spravili pod laški jarem, in celo tržaške Slovence bi bili ti možje kmalu osleparili za edini mandat. V taki lepi družbi se je nahajal dr. Gregorčič na Dunaju v času, ko se je uvajala volilna reforma. Sedaj kliče „zaupnike", da jim pove, da je... **izdajalec**! o ne, ampak da je svet in pravičen mož, ki zasluži, da si ohrani na večne čase ime „ljubljenec naroda."

Po prvi točki viharno ploskanje „zaupnikov"-gospod-nuncev.

Druga točka se tiče **gospodarskega** polja. Gospodarsko polje pa dr. Gregorčič! O sveti Anton! **Nikdar** se ta semeniški profesor ni brigal za gospodarsko polje — sedaj pa bodo poročali o takem „delovanju" v zadnjem šestletju. — Mi povemo to: Goriški Slovenci so bili leta 1899. na tem, da bi se bili lotili prav pošteno gospodarskega delovanja. Ali hudobni duh goriških Slovencev v posodi semeniškega profesorja z Vrsnega je zasejal razpor po deželi, psoval, sumničil, podtikal, lagal, obrekoval po „Gorici" ter se zaletaval v vse delavne rodoljube prav z namenom: da se z ruvanjem in psovanjem obdrži na površju. Če cela dežela trpi, kaj za to, samo da je na vrhu „vrsenski škof." Gregorčičeva strahovlada se je vrgla z vso silo na vsakega, kdor se je upal delovati javno na tem ali onem polju. On s svojo gonjo je glavni krivec, da niso mogli goriški Slovenci delovati od l. 1899. gospodarske tako, kot bi bili delovali, če bi dr. Gregorčič ne bil ubijal narodnih delavcev. Med tem pa so klerikalci osnovali nekako „zadružništvo", da bi tako sleparili javnost, kako da delujejo gospodarsko. O tisti „Goriški zvezi", katero nosijo ob vsaki priliki na semenj, je pisal leta 1905. „Narodni gospodar", glasilo klerikalne zadružne zveze na Kranjskem, da ta „Goriška zveza" „mora ostati le šibka gospodarska sila, ki ima le **malo žive ljenske moči**"... in da „ne dočakajo **nikdar** pravih vspehov." Kranjski klerikalci so sami obsodili Gregorčičevo „gospodarsko" delo. Kmetje na deželi pa natančno vedo, da ni dobro imeti posla s slavno „Goriško zvezo". To je le „žlindra", katere naj se vsakdo ogne, kdor si hoče dobro. „Žlindrarji" so podkupljeni. Vlada jim daje denar, da jih rabi, kadar jih potrebuje. Da se držijo pri nas Lahi tako lepo na površju v deželnem zboru in odboru, za to so klerikalci plačani. Kako, naznanjamo v „Soči" pogostoma v raznih člankih in noticah. Deželno gospodarstvo je vredno vse obsodbe, korupcija cvete, **zapravlja** se deželni denar; klerikalni poslanci, ki sedijo v deželnem odboru in v deželni hipotečni banki, pa se niti ne ganejo, marveč pomagajo zapravljati denar ubogega kmetskega trpina. Za to, da bi se dalo primerne deželne **podpore** trpečim **vinogradnikom**, jih ni bilo dobiti, za to da se meče denar zagrizenemu laškemu listu „Corriere", da dobiva „Gorica" deželne kronice, za to pa so bili nagli. Deželni glavar preganja slovenščino iz deželnih uradov — dr. Gregorčič molči na to; deželni odbor nastavlja laške uradnike — dr. Gregorčič to odobruje; in tem uradnikom vržejo ob novem letu z odobrenjem klerikalcev stotake in stotake, dasi so v naši revni deželi že tako sijajno plačani. To naj pripoveduje Gregorčič „zaupnikom", naj razloži **škodo**, katero je napravil doslej s svojo **protislovensko** politiko! In tak človek se predrzne obračati se z okrožnico celo do mož, ki poznajo korenito delovanje tega viteza žalostne postave. Ti jo vržejo proč, dr. Gregorčič more zborovati le z ljudmi, ki hočejo docela uničiti goriške Slovence. Koliko je takih?!

Gregorčič sanja tudi o pripravah za državnozborske volitve. Seveda! Sedaj ni več Furlanov, kot pred 6 leti, sedaj bo iskal Slovence! Milostljiv gospod, ki se vrača med Slovence. Naj se le pripravi, da bo pošteno tepen.

V četrtek 31. t. m., ko ne bo mož na zaupen shod, pa začne on lahko jokati nad razvalinami svoje politike.

Domače in razne novice.

Možki in ženski zbor „Pevskega in glasbenega društva v Gorici" priredita dne 2. februvarja 1907. v gledališki dvorani „Trgovskega Doma" opero V VODNJAKU češkega skladatelja Viljema Blodek-a, besede Karla Sabina. Osebe: Jerica, kmečka hči, sopran poje gospica Klem. Hrovatin; Polona, stara žena, alt poje gospa Irma Fon: Janko, kmečki sin, tenor poje gosp. Viktor Črnko; Jurij, kmet, stari vdovec, bas poje gosp. Artur Jakše. Zbor kmečkih deklic in fantov. Dirigent: gosp. Josip Michl.

Pred opero svira vojaški orkester c. kr. pešpolka št. 47. pod vodstvom kapelnika g. R. pl. Benczur: R. Wagner: Velika fantazija iz glasbene drame „Rheingold".

Začetek ob 8. in pol zvečer.

Vstopnice in besedilo se dobé v prodajalnici Andr. Gabrščeka v «Trgovskem Domu» in Ant. Jeretič-a v Semeniški ulici, na dan predstave od 8. naprej pri blagajnici. Cene: Sedeži v parterju I.-II. vrsta 4 K, III.-V. vrsta 3 K, VI.-X. vrsta 2 K; na galeriji I. vrsta zadej 4 K, II. vrsta 3 K, III. vrsta 2 K. — Stojišča po 1 K. Besedilo po 30 vin.

Po operi ples.

Vstopnice k operi veljajo tudi za ples.

K obilni udeležbi vabi pevski zbor.

Dvorana bo med proizvajanjem zaprta.

Protestni shod. — V nedeljo ob 10., je bil v obsežnih prostorih pri Kateriniju protestni shod proti Wieserju, Derschatti in ponemčevalnemu sistemu ob novi železnici. Došlo je kakih 500 oseb. Policija je bila vsa na nogah. —

Shod je otvoril A. Gabršček najprej v slovenskem in potem italijanskem govoru. Omenjal je „nemški most" do Adrije in pangermanski načrt, kako zagospodarijo Nemci v teh zemljah, nemška flota pa v Jadranskem morju. Ta skupna nevarnost mora združiti Slovence in Italijane, da se upró takim nakanam. — Z Bohinjsko železnico uganja Derschatta politiko „nemškega mostu". Zato smo sklicali shod, da skupno zaklicemo: Proč ger-

nstvo ob Bohinjski železnici; proč Derattov politični agent Wieser, proč vsi, ki so sinovi tukajšnjih narodov!

Predsednikom shoda je bil izvoljen A. bršček, podpredsednikom sodrug Ros. — Prvi govornik dr. Dinko Puc je v njenem govoru žigosal nemško-nacijonalno litiko ob novi železnici, privoščil si je prav šteno Derschatto in Wieserja. — redsednik je popolnil njegova izvajanja z rodno-gospodarskega stališča. — Sodrug opas se je pridruzil protestu. Naglašal je, Wieser je ošaben in oduren človek, kateega so do gria siti vsi podrejeni, tudi Nemci. er ne zna spoštovati narodov, med katerima ivi, pa naj gre odtod. — Italijan Vittorio ierer govori obširno o razmerah na kolodvoru; opisuje, kako odpuščajo domače deavce in služabnike ter nastavljajo Nemce. Pripoveduje z drastiškimi slučaji, kako uganja Wieser nemško politiko na kolodvoru.

Predsednik dopolni tudi Ziererjeva izvanja in naposled predlaga naslednjo resolucijo:

„Javni ljudski shod dne 27. jan. 1907. v Gorici protestuje proti nastavljanju uradništva in služabništva na državni železnici, ki niso niti domačini niti vešči deželni jezikov; zlasti pa protestuje proti imenovanju načelnikom drž. kolodvora v Gorici pangermanista Wieserja, ki ne le da ni vešč deželnima jezikoma, marveč je že s svojim dosedanjim delovanjem pokazal, da je odkrit nasprotnik naroda, med katerim živi".

Navdušenc sprejeta soglasno.

Kmalu popoldne je skončal shod. — Eden del občinstva krene proti kolodvoru. Tam je bila zbrana menda vsa goriška policija, ki je obkroževala kolodvor. — Protestovci so prišli le pred kolodvor ter tu dober četrt ure klicali: Proč Wieser! Doli Wieser! Fora Wieser! Via Wieser! Abbasso Derschatta! Pereat Derschatta. — Vmes žvižganje in brizganje. Na to so se demonstrantje mostojno in mirno vrnili v Gorico.

Za Gregorčičev spomenik nabral K 5 gosp. Andrej Ličar v veseli družbi pri g. Mozetiču v Solkanu.

Včeraj so pokopali v Gorici gospo Adele Venuti, udovo po bivšem goriškem županu.

Tihotapski shod. — V četrtek bo v Gorici velikanski shod Gregorčičevih „zaupnikov". Ali ker se boji blamaže, Gregorčič lepo molči o tem shodu v svoji „Gorici". Niti besedice ne zine. Pravi tihotapski shod! — Naprednjaki pa so odkriti. Mi smo naznanili shod javno, in vršil se je lepo; vspel je krasno. Naprednjaki delajo očitno in se ne skrivajo — klerikalci pa v temi, na skritem! So pač tihotapci, nevarni ljudje, sebičnih, drugim škodljivih namenov!

Reditelji na shodu Gregorčičevih „rodoljubov". — Ker ni upati, da bi prišli na Gregorčičev shod v Gorico kaj prida ljudje, naznanja don Antonio v vabilu, da je postavil reditelje in „postavljenim rediteljem se bo moral vsakdo v vsem pokoriti". — „Reditelji" bodo najbrže „oštjarji" iz Mirna; ti so pravi za to! Če kdo ne bo hotel klicati Gregorčiču živio! pa ga „oštjar" podregne pod rebra: „Oštja, boš kričal!" Na tak način si hoče Gregorčič vstvariti odobravanje in živioklice; teh pa bo kljub temu največ iz duhovniških ust, ki bodo delali v „Centralu" „ljudsko voljo!"

„Kmetov je bilo zelo malo". — Pobožno „Gorico" je najbolj zbodlo to, da se je udeležilo shoda zaupnikov narodno-napredne stranke tako lepo število kmetskega ljudstva. Ker je jezilo Gregorčičevo „Gorico", jo zapisala, da kmetov je bilo zelo malo; mislila je revica, da jej odleže, če se zlaže sama sebi, ali odleglo jej ni, marveč le še bolj jo skeli resnica, da je bilo izmed udeležnikov, katerih je bilo nad 400, nad dve tretjini zaupnikov iz kmetskega stanu. Kmetski stan je pokazal, da ima reorganizovana narodno-napredna stranka v njem najboljšo zaslombo. Ti vrli možje iz ljudstva so se z veseljem oprijeli programa nove, prave ljudske stranke, ki bo to tudi upoštevala v polni meri; ta stranka stoji prav radi tega v stalni dotiki z ljudstvom po okrajnih in krajnih odborih, po katerih prihaja ljudska volja do polne veljave. To jezi klerikalce, ta stik z ljudstvom jim ne ugaja, zato se tolažijo z lažjo, da „kmetov je bilo zelo malo". Pa naj se le tako tolažijo, nam prav; bodo že še videli, koliko izda teh „zelo malo kmetov".

Brzojavka s Cerkljanskega, katero so poslali tamkajšnji naprednjaki na shod zaupnikov narodno-napredne stranke, je posebno vznemirila že tako nervozno „Gorico". Meni, da je med onimi, ki so jo poslali, tudi g. Rojic. Ali glejte! G. Rojicu je ni bilo treba pošiljati, ker je bil v Gorici. Poslali so jo drugi. S Cerkljanskega bi bilo prišlo okoli 60 zaupnikov, če bi bilo vreme količkaj ugodnejše; tako pa se niso mogli udeležiti v takem številu. Ali zaklicali so po brzojavki: „Pomlajeni stranki kličemo navdušeno naprej" — v nemali strah klerikalcev.

„Mesece in mesece".... „Gorica" laže, da je „Soča" bobnala za shod mesece in mesece. Šele 15. decembra lani smo začeli pisati o reorganizaciji stranke in tačas šele se je osnoval pripravljalni odbor, ki je po velikem, pridnem delu dosegel v dobrem mesecu, da se je vršil shod zaupnikov, ki je tako lepo vspel, 24. jan. t. l. — Pa naj klerikalci priredijo kaj takega, če morejo!

Županom v Št. Andrežu je izvoljen Andrej Lutman, podžupani so: Fr. Paškulin, Peter Lutman, Jos. Hoban.

Flappove žrtve. — Poreški škof Flapp nastavlja med Hrvati laške duhovnike, ki ne znajo jezika ljudstva ter ki izganjajo slovanski liturgični jezik iz cerkve. V Kašteliriju je tak laški duhovnik po imenu Demarin. Ubogi ljudje so storili že vsa mogoča pota, da bi se otresli laških duhovnikov, ali nikjer niso bili uslišani. To jih je še toliko bolj bolelo. Laški duhovnik pa se je šopiril prav po laško v cerkvi ter silil latinščino tje, kjer so čuli pobožni Kaštelirci vedno le svoj jezik. Dne 1. novembra jih je zopet žalil. Zapel je psalm po latinsko. To pa je bilo vernim možem že preveč. 61-letni Ivan Ružič je zaklical: Pojdimo iz cerkve, 55-letni Placid Bejakovič pa je rekel župniku v obraz, da naj poje sam v cerkvi. Šli so iz cerkve v obilem številu ter zunaj dajali duška svojemu ogorčenju. Obtoženi so bili motenja in žaljenja vere. Pred sodnijo v Rovinju sta bila obsojena I... Ružič na dva tedna zapora, Bejakovič pa 3 tedne; drugi so bili oproščeni. — Take dobrote vzroča sveta katoliška cerkev svojim slovanskim vernikom!

Klerikalni slov. poslanec Bolko. — Uredništvu časnika „Soce" v Gorici. Z ozirom na članek objavljen pod naslovam „Klerikalni slov. poslanec Bolko" v tamošnjim časniku z dne 22/1 t. l. štv. 9 pozivlja se Uredništvo da v zmislu §. 19 tiskovnega zakona objavi naslednji Popravek: 1. (Ni res) da bi bili pod predsestvom Slovenca Bolkota izključeni slovenski trgovci pri nakupu potrebščin za deželni hipotečni zavod. 2. (Ni res) da bi bil jaz rekel nekje, da odslej še bolj gotovo ne kupi deželna hipotečna banka nobene reči pri nobenem slovenskem trgovcu. ad.) Res je temveč, da do sedaj ni sem imel nobene priliko ničesar ukreniti niti v prid niti v škodo niti laških niti slovenskih trgovcev. ad 2) Druga trditev, da bi se bil jaz izrazil v gor navedenem zmislu je gola laž. Leop. Bolko.

Opazka uredništva: Dasi „popravek" ne odgovarja § 19. tisk. zakona, ga vendar priobčujemo, ker nam daje priliko napisati primeren komentar. To se zgodi prihodnjič.

Razpisuje se natečaj za mesto učitelja-pristava na slovenskem oddelku deželne kmetijske šole z letno plačo 1600 kron in stanarino letnih 400 K. — Kdor namerava prositi za to mesto, mora vložiti svojo prošnjo pri deželnem odboru do 28. februvarja tekočega leta. — Prošnje se imajo opremiti z vsemi listinami, katere dokazujejo, da posedujejo prosilci vse zmožnosti, ki se zahtevajo za označeno mesto. V tem, kakor tudi v vsakem drugem pogledu dajajo se potrebna pojasnila pri uradih deželnega odbora. — Deželni odbor.

Iz Kobarida. — Podpisani odbor si šteje v prijetno dolžnost, poročati javnosti o krasno uspelem plesu, katerega je priredila kobaridska Čitalnica s sodelovanjem domačih dam. Kljub temu, da nista ne „Gorica" ne „Prim. list", čeprav sta bila naprošena, hotela priobčiti vabila, in da je „Primorski list" celo agitiral proti temu, češ, da je neprimerno, da se potom plesa nabira denar za spomenik pesniku-duhovniku, je bila udeležba naravnost ogromna. Ob divnih zvokih vojaške godbe so vstrajali živahni pari do belega dne. Gmotni vspeh tega plesa je zelo povoljen, čistega preostanka je K 150. Da pa te krone ne bodo „Prim. listu" preveč dišale po plesu, vložila jih je Čitalnica v hranilnico, da jih o primernem času izroči za spomenik. Vsem onim, ki so vstopnino preplačali ali doposlali, izreka odbor iskreno hvalo. Odbor

Ustrelil se je včeraj v Gradišču ob Soči neki vojak tamkajšnjega 29. lovskega bataljona. Uzrok neznan.

Bralno in pevsko društvo v Podbrdu vabi na veselico, katero priredi na Svečnico v prostorih g. Ivana Štravsa. Vspored: Laharnar „Pozdrav", mešan zbor. Deklamacija: S. Gr. „Mojim čestiteljem". „Slovan na dan", mešan zbor. Laharnar: „Venček narodnih pesmi", mešan zbor. Veseloigra: „Dobro došli!" „Kedaj pojdete domu?" „Od železne ceste", šaljivi prizor. Začetek točno ob 7½ zvečer. Vstopnina: sedeži I. vrste 1 K, II. vrste 80 vin. Stojišča 40 vin. Po končanem vsporedu se prične ples, h kojemu je vstopnina 1 K; dame proste. — Odbor.

Dijaški koncert. — Goriški slovenski srednješolci priredijo 8. febr. t. l. koncert. Prebitek pojde v prid Gregorčičevemu spomeniku. Koncert bo v dvorani „Slov. Čitalnice".

Železnica Vrhnika-Idrija-Sv. Lucija. — V petek se je vršil v Idriji sestanek interesentov za gradbo te proge. Ljubljanski župan Hribar je poročal obširno, kako se je brigal konsorcij za zgradbo, ki more beležiti lepe uspehe.

O pripravljalnem shodu za čevljarsko zadrugo v Mirnu priobčimo poročilo prihodnjič.

Listnica. — G. dop. v O. Dopis porabimo prihodnjič. — V Gr. Prihodnjič.

Razgled po svetu.

Volilna reforma sankcijonirana. — Cesar je že sankcijoniral volilno reformo, kar se razglasi že jutri v uradnih listih.

Zadnja seja državnega zbora je bila včeraj 28. t. m. Grof Vetter je zaključil sejo. Ozrl se je na delovanje poslanske zbornice v minolem zasedanju, ki je bilo najdalje, odkar obstoji državni zbor. Omenjal je zakonske načrte ter se bavil obširno z volilno reformo. V zadnjih 6 letih je bilo vloženih 600 nujnih predlogov, 1400 nujnih predlogov glede bedo trpečega prebivalstva, in 11.000 interpelacij.

Nove državnozborske volitve bodo najbrže dné 7. maja, ožje volitve pa 14. maja.

Gosposka zbornica se bavi danes z zakonsko predlogo o kongrui.

Državnozborske volitve na Nemškem. Centrum si je izbojeval doslej 92 mandatov, v ožjo volitev jih pride 33. Socijalni demokratje, so si priborili šele 29 mandatov; v ožjo volitev jih pride 88. Poljaki napredujejo, sedaj imajo 17 poslancev, ožja volitev bo še v 5 okrajih.

Izseljevanje v Ameriko. — Z Reke se je odpeljalo te dni z angleškim parobrodom „Caronia" 2300 izseljencev v Severno Ameriko.

V premogovniku „Reden" v Saarbrücken se je pripetila velika nesreča z eksplozijo plinov. Zasutih je okoli 300 rudarjev. Druga nesreča je bila v premogovniku Lietin. Mnogo rudarjev je ponesrečilo.

Nesreča na železnici pri Opčinah. — V nedeljo dop. je skočil s tira na izogibališču št. 2. na postaji južne železnice na Opčinah stroj tovornega vlaka; za seboj je potegnil 3 vagone, dva polna goveje živine. Dva vola sta ranjena. Od osobja vlaka je ranjen strojevodja Fr. Lokar, k sreči le lahko.

Cerkev in država.

(Nekaj iz zgodovine in sedanjosti.)

(Dalje.)

Katoliška cerkev je bila v Avstriji edino priznana, ker so vladarji tako določili; druge vere niso bile priznane, židje so se le trpeli. Šele leta 1789. je izdal Jožef II. tolerančni patent, po katerem so bile vere protestantov (avgsburškega in helvetskega veroizpovedanja), katolikov in neuniranih Grkov priznane za vere; javno bogoslužje pa je še vedno imela samo katoliška cerkev. Imela je pa ta tudi gotove predpravice. Edino ona je smela zidati javne hiše božje, matrike so smeli voditi oficijalno le kat. župniki, nekatoliki so se morali na praznike katolikov zdrževati dela, plačevati štolnino in bero kat. župnikom, tudi če so imeli svoje pastorje.

Šele leta 1849. je smela vsaka priznana cerkev opravljati javno bogoslužje. Da se da cerkvi prostost, je bilo polagoma odpravljeno umešavanje v notranje cerkvene zadeve.

Leta 1855. je bil med cesarjem Franc Jožefom in papežem Pijem IX. sklenjen konkordat, ki obsega 36 členov in s katerim je bila v Avstriji zagotovljena katoliški cerkvi cerkvena avtonomija z vsemi predpravicami. Ničesar ne sme obstajati, kar bi katoliški cerkvi bilo nevarno. Na ljudskih šolah so se smeli nastavljati le katoliški profesorji, vsi učitelji na ljudskih šolah so bili pod cerkvenim nadzorstvom. Knjige so bile vse od škofov cenzurirane. O zakonih je smela soditi le cerkev. Glede aretacije duhovnika so bile posebne določbe, kako fino se mora s takim aretovancem ravnati. Ako kaj še ni urejenega, se mora tako urediti, kakor zahteva cerkvena postava. Vse postave, ki so v nasprotju s konkordatom ali cerkvenim pravom, so razveljavljene.

Ta konkordat je bil največja sramota za državo, ki se je podala tako važnih panog v korist cerkvi. Tako je izpustila iz svojih rok določilo o šolstvu, priznala katoliški cerkvi razne predpravice ter ji prepustila celo razsojo o zakonih, s čimer je bil derogiran občni državljanski zakonik. —

Kmalu za tem pa so nastopili zopet liberalnejši nazori.

Konkordat je bil polagoma dvignjen in sicer deloma že leta 1865., s katerim se je zopet uveljavil občni državljanski zakonik glede jurisdikcije o zakonih, vznanost je prosta, vsaka vera, ki jo država ... ja, je dopustna, nobena cerkev nima predpravic. Leta 1868. in 1869. se je izdal šolski zakon in končno so se z letom 1874. uredile zunanje razmere katoliške cerkve; z letom 1874. je bil ta konkordat popolnoma odpravljen. Istočasno se je izdal tudi zakon o ravnopravnosti verskih družb. Kar se tiče teh verskih družb določa zakon, da se take lahko osnujejo kadar in kjer se hočejo, le prijaviti se morajo državi, ki jih priznava, ako ne vsebujejo nauki te verske družbe kakih posebnih kazniviih navodil.

(Konec prihodnjič).

Preklic.*)

Podpisani preklicujem besedo „tat", katero sem rekel gosp. Alojziju Rustiji, prekupcu iz Skrilj, pri kozarcu vina.

Franc Bratina
Dol pri Ajdovščini.

*) Za vsebino pod tem naslovom je odgovorno uredništvo le toliko, kolikor zahteva tiskovni zakon.

Stara tvrdka pri kateri se stalni odjemalci poslužujejo že nad 30 let!

Druge reklame ne potrebuje **moja krojaška delavnica in trgovina z gotovimi oblekami.**

Izdeluje obleke za vsak stan: **civilne, uradniške in vojaške.**

V zalogi ima vedno sveže blago **za vsak letni čas** iz prvih tovaren.

Izdelek iz lastnega blaga jamčim.

Anton Krušič,
krojaški mojster in trgovec v Gorici
tek. Frana Josipa 35 — tek. Josipa Verdi 33.

Orožja- municije,
predmeti za lov, dinamitne patrone.

Zaloga živalnih strojev in dvokoles različnih sistemov. Lastna delavnica in popravljalnica orožja dvokoles in živalnih strojev.

Kerševani & Čuk
v Gorici
Stolni trg št. 9.

Poskusite in priporočite izdelke Vydrove tovarne hranil v Pragi VIII. Cenovnik zastonj.

Eksport **Mizarska zadruga** Eksport

v Gorici — Solkanu

vpisana zadruga z omejenim jamstvom

tovarna s strojevnim obratom na parno in vodno silo

naznanja, da izdeluje

najrazličnejša pohištva

vseh slogov

ter sprejema v delo vsa večja stavbena dela.

Podružnica v Trstu Via di Piazza vecchia 1. Podružnica v Spljetu. Zastopstvo v Drijentu.

Cene zmerne, delo lično in solidno.

Pfaffovi šivalni stroji

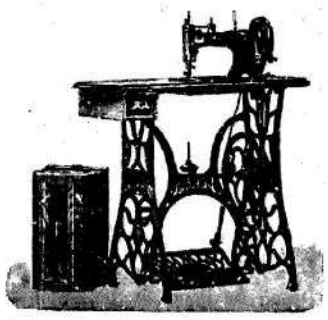

so res najboljši za rodbinsko rabo, kakor na pr. za šivanje, krpanje in umetno vezenje. — Neprekosljivi za obrtne namene, šivajo naprej in obratno, tiho in mirno brez vsakega repota. Jamčiva do 10 let.

Glavna zaloga in zastopstvo

SAUNIG & DEKLEVA V GORICI

Magistratna ulica štev. 1.

Imava v zalogi tudi šivalne stroje raznih drugih vrst in tovaren.

Cene zmerne, pogoji ugodni.

Slavno občinstvo je naprošeno, da preč nabavo šivalnega stroja zahteva cenik, kateri se pošlje zastonj in franko

---

Prosiva zahtevati listke!!

Pozor! Eno krono nagrade!

Največja zaloga vseh stavbnih potrebščin, kakor: cement, stavbne nostelje, vsakovrstne okove, železje, strešna okna, cevi za stranišča itd. Ima v zalogi orodje za vsa rokodelstva iz najbolj slovečih tovarn. Opozarja na svojo bogato izber **kuhinjskega in hišnega orodja, pečij, štedilnikov** po brezprimerno nizkih cenah.

Največja trgovina z železjem
Konjedic & Zajec v Gorici
pred nadškofijo št. 11.

Edina zaloga stavbnih nesiteljev v Gorici.

Pocinkana žica za vinograde po znižanih cenah!

Pozor!

Eno krono nagrade

izplačava vsakemu, kdor dokaže s potrdili najine nove amerikanske blagajne, da je kupil pri naju za 100 K blaga.

Pozor! Eno krono nagrade!

Prosiva zahtevati listke!!

POTNIKI V AMERIKO

Pozor! 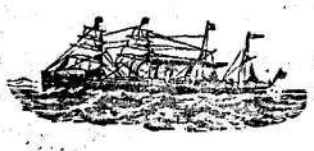 Pozor!

Kdor hoče dobro in hitro potovati s francoskimi parobrodi čez Havre v Ameriko, naj piše pred odhodom od doma za pojasnila na našo najstarejšo firmo

Zwilchenbart, Basel (Švica) Centralbahnplatz 9.

Za dobro in hitro ekspedicijo se garantira.

Poskusite moje izvrstne izdelke:

Velike fine kranjske klobase	11 kosov	1 gl. —
Klobasice-hrenovke velike fine	11 kosov	1 gl.
Salame fine priljubljene iz gnjati	kg	1 gl. 25 kr.
Salame fine domače	„	— 90 kr.
Gnjat najfinejša ala Praga od 4 kg naprej	„	1 gl. 10 kr.

Pošiljam proti povzetju od 5 kg naprej.

Zavitek in spremnico ne računam.

Priporočam se sl. občinstvu odličnim spoštovanjem

M. Modic

Spodnja Šiška, Ljubljana.

CHRISTOFLE

Namizno orodje in posodje vseh vrst.

Priznano težko posrebrjene najlepše forme.

Kompletne kasete namiznega orodja, posodja za omako, kavo, čaj, namizni podstavki, umetni izdelki.

Jedino nadomestilo pravega srebra.

Posebni izdelki za hotele, restavracije in kavarne, kakor tudi pensijone, gospodinjstvo itd.

C. kr. dvorni založniki

Christofle & C.ie — Dunaj

I. Opernring 5 (Heinrichshof).

— **Ilustrovan cenik na zahtevanje.** —

V vseh mestih zastopano po prekupcih.

Kot jamstvo svoje izvirnosti imajo naši izdelki ponjo tovarniško znamko in ime Christofle.

Za K 6·25

izročim približno kg 4½ v jesihu ohranjenih rastlinskih pridelkov, (2 posodici kumar, 1 posodica poprnikov, 1 posodica mešanih slanikov) franko na dom v Gorici, ali razpošiljam po pošti proti povzetju.

Naročila sprejema prva goriška tovarna rastlinskih pridelkov Marij Gattinoni, Gorica, ulica Garzarolli 31. Iščem za vsak večji kraj vesne zastopnike z ugodnimi pogoji.

C. kr. privil.

krojaški kroji.

25 LET OBSTOJEČA

strokovna krojačnica prve vrste za vsaki stan V GORICI NA TRAVNIKU.

Cena oblek za vse stanove.

Salonska obleka zimska ali letna:

		Kron	
I.	Salon obleka iz mode Strich-Kamgarn	70	92
II.	„ „ „ „ Parovien	65	86
III.	„ „ „ „ Kamgarn	60	80
IV.	„ „ „ „ Seviot	56	72
I.	Talar ali Romana iz vsakovrstnega sukna	53	70

Površniki zimski ali letni:

I.	Površniki iz mode Strich-Kamgarn	45	70
II.	„ „ „ „	36	60
III.	„ „ „ Biberet ali kočman	40	65
IV.	„ „ „ Seviot	32	40
V.	„ za dečke od 9 do 16 let	9	30

Obleke zimske ali letne:

I.	Obleke iz mode najfinejšega sukna	60	90
II.	„ „ „ „ Kamgarn	56	80
III.	„ „ „ „ Seviot	35	72
IV.	„ „ „ „ Loden	35	60
I.	„ za dečke od 9 do 16 let vsake vrste	11	15
II.	„ „ „ od 3 do 12	5	20
I.	Okrogla dolga Pelegrina nepremočljiva	15	25
II.	Havelok „ vsake vrste nepremočljiv	15	35
I.	Hlače vsake vrste blaga	5	25
II.	„ „ „ za dečke od 9 do 16 let	3	15
III.	„ „ „ „ „ 3 do 12 let	2	11
I.	Kompletna Sokolska obleka	36	

Blago gotovo se prodaja ceneje kot drugi trgovci.

M. POVERAJ.

„Goriška ljudska posojilnica“

vpisana zadruga z omejenim jamstvom.

(V lastni hiši, Gosposka ulica št. 7, I. nadstr.) — Telefon št. 79.

Račun poštne hranilnice štev. 837.315.

Vsled sklepa skupne seje načelstva in nadzorstva z dne 28. nov. 1902 se:

Hranilne vloge obrestujejo po 4½ %. Stalne vloge od 10.000 kron dalje z enoletno odpovedjo po dogovoru. Rentni davek plačuje posojilnica sama.

Hranilne vloge se sprejemalo od vsakogar.

Posojila dajejo zadružnikom na vknjižbe po 5½ %, na varščino ali zastave in na menjice po 6 %.

Glavni deleži obrestujejo koncem leta po 5½ %.

Stanje 31. dec. 1905.: Zadružnikov 1790 z 5917 deleži v znesku 108.852 kron. — Hranilne vloge: 1,593.128·33. — Posojila: 1,599.647.39. — Reservni zaklad: 79.082·62. — Vrednost hiš: 112.328·—

Odlikovana pekarija in sladčičarna

KAROL DRAŠČIK

v Gorici na Kornu v (lastni hiši)

zvršuje naročila **vsakovrstnega tudi najfinejega peciva, torte, kolače za birmance in poroke, odlikovane velikonočne pince** itd.

Prodaja različna **fina vina in likerje na drobno ali v originalnih butelkah.**

Priporoča se slavnemu občinstvu za mnogobrojna naročila ter obljublja solidno postrežbo

po jako zmernih cenah.

Se dobiva v vseh lekarnah. Najboljše zdravilo proti Se dobiva v vseh lekarnah.

REVMATIZMU in PROTINU

je likér Godina izdelan v Trstu v lekarnah **Rafael Godina, lekarna „Alla Madonna della Salute“ pri Sv. Jakobu; Josip Godina, lekarna „All' Igea“, Via del Farneto 4.**

cena steklenice K 1·40. Iz Trsta se ne razdošilja manj nego 4 steklenice proti povzetju ali naprej poslanim zneskom K 1·— prosto poštnine.